

brussel

vlaamse gemeenschapscommissie

Lezen in tijden van corona: hoe Nederlandstalige bibliotheken in het Brussels gewest hun werking aan de omstandigheden van de pandemie hebben aangepast

Patrick Vanhoucke

dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBiB)
van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)

21 oktober 2021

vlaamse gemeenschapscommissie

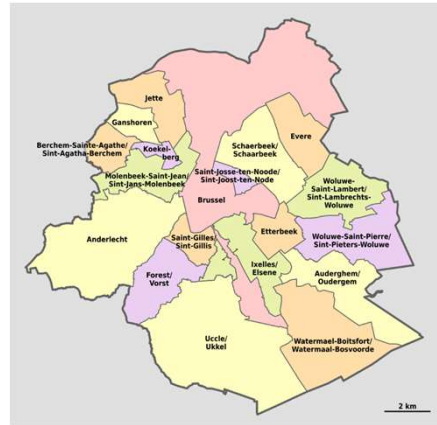
- Waargenomen vanuit de dienst OBiB van de VGC.

Context

- de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)
- de Brusselse bibliotheken
- de dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBiB)

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Band met het
Brussels Gewest
De Vlaamse
Gemeenschapscommissie
(VGC) is de
Nederlandstalige
overheid in het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest.

21 oktober 2021

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Band met de
Vlaamse Gemeenschap

De VGC staat open voor
alle Nederlandstalige
Brusselaars en voor
iedereen die interesse
heeft in het
Nederlandstalige
netwerk in Brussel.

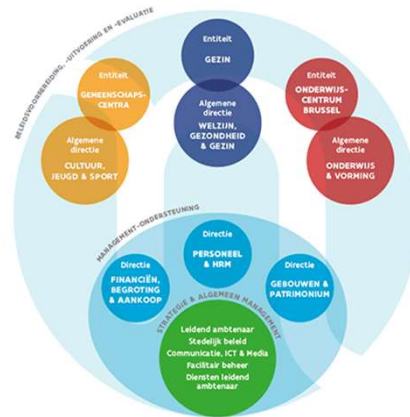
21 oktober 2021

 | 4

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Bevoegdheden

De VGC is in Brussel als inrichtende macht bevoegd voor cultuur, onderwijs en persoonsgebonden aangelegenheden (welzijn en gezondheid).

21 oktober 2021

 5

Brusselse bibliotheken

19 autonome gemeentelijke bibliotheken

+ **Muntpunt:** lokale en regionale functie als bibliotheek én communicatiehuis
(aangestuurd door zowel VGC als Vlaamse Gemeenschap)

(naast de Nederlandstalige bibliotheek heeft elke Brusselse gemeente ook een Franstalige bibliotheek en er is ook een Bibliothèque Centrale pour la Région Bruxelles-Capitale in de schoot van de Stad Brussel)

21 oktober 2021

- Autonomie van de gemeentelijke bibliotheken
- VGC kan informeren en adviseren, sensibiliseren, maar niets opleggen.
- Brusselse context: naast de Nederlandstalige zijn er ook de Franstalige bibliotheken met een volledig autonome werking (ander decreet, andere schepen bevoegd...).
- Samenwerking tussen Nederlandstalige en Franstalige bibliotheken is lokaal sterk wisselend.

dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel

Ondersteuning Brusselse bibliotheken

algemene directie Cultuur, Jeugd en Sport van de VGC
dienst sociaal-cultureel werk en bibliotheken
team van 9 personen = OBiB

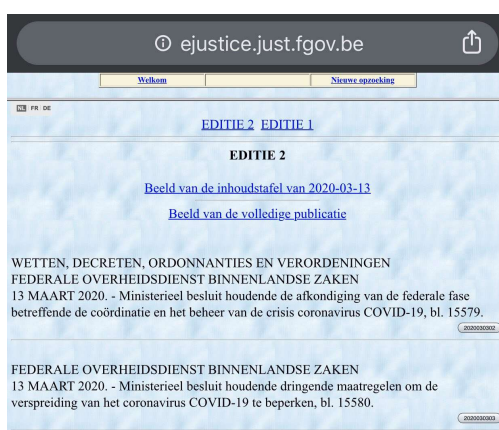
- beleid (lokaal cultuurbeleid)
- inhoudelijk (bovenlokale projecten: leesbevordering)
- vorming
- communicatie (bovenlokaal) i.s.m. Muntpunt
- overleg (vergaderingen, werkgroepen)
- technisch (go-between Cultuurconnect)

21 oktober 2021

 7

De pandemie: 13 maart 2020

Alle inrichtingen die behoren tot de culturele, feestelijke, recreatieve, sportieve en horecasector worden gesloten tot en met 3 april 2020.

21 oktober 2021

8

De pandemie: 13 maart 2020

6

Blijven bibliotheken open? Wat met musea en tentoonstellingen?

Bibliotheken sluiten tot 3 april de deuren. Alle recreatieve en culturele activiteiten worden geannuleerd, ongeacht hun omvang en of ze openbaar of privé zijn. Ook musea en tentoonstellingen gaan onherroepelijk dicht.

21 oktober 2021

 | 9

De pandemie: onduidelijkheid

FAQ info-coronavirus.be: 14 maart 2020

“Kan ik nog naar de bibliotheek ?

Bibliotheken zijn open op weekdays.

In het weekend sluiten ze.”

21 oktober 2021

- Problematiek van de bevoegdheden.
- Federale fase nood- en interventieplan, maar gemeenschappen bevoegd voor cultuur.
- Verschillen optreden Vlaamse en Franse Gemeenschap.

De pandemie: onduidelijkheid

Omzendbrief (omstreeks 20 maart 2020)

"De bibliotheken worden beschouwd als openbare dienstverlening en moeten gegarandeerd open blijven in afhaalfunctie met respect voor de social distancing maatregelen. De gouverneurs dienen toe te zien op het feit dat deze dienstverlening gegarandeerd blijft."

21 oktober 2021

 11

- Louter politieke beslissing.
- Geen epidemiologische motivatie.
- Vlaamse overheid dreigt met inhouden subsidies als men geen afhaaldienst organiseert.

De pandemie: rol dienst OBiB

Informatie verzamelen en verspreiden:

- kabinet bevoegd VGC-collegelid
- Brusselse bibliotheken
- contacten met Vlaamse overheid
- contacten met Fédération Wallonie-Bruxelles
- contacten met VVBAD (en IFLA)

21 oktober 2021

 12

- Lezen MB's en andere officiële documenten.
- Moeilijke positie VGC: vaak niet geïnformeerd door de 'hogere' overheid > zelf op zoek gaan naar informatie.
- Contacten leggen om informatie te verzamelen.
- Contacten met Franse Gemeenschap om te zien wat men daar doet.
- Contacten met VVBAD om de atypische situatie van Brussel te duiden en onder de aandacht te brengen.
- Contacten met IFLA om voor hun informatie per land de juiste nuances in de berichtgeving door te geven.
- Informeren bibliotheken veelal via intranettoepassing Basecamp, soms via e-mail, soms ook individuele telefoongesprekken om bibliothecarissen moreel te ondersteunen.

De pandemie: rol dienst OBiB

Advies geven:

- kabinet bevoegd VGC-collegelid
- Brusselse bibliotheken
- VVBAD (medewerking aan sectorgids)

21 oktober 2021

 13

- Ook hier moeilijke positie VGC: kan gemeenten wel informeren en adviseren, maar kan hen niets opleggen.
- Advies eerder vrijblijvend (afhankelijk van politieke goodwill).
- Medewerking aan sectorgids VVBAD om de atypische Brusselse situatie te duiden en correcte berichtgeving te bewaken.

De pandemie: rol dienst OBiB

Gemeenschappelijk bibliotheeksysteem:

- toen nog beheerd door de VGC
- 'ontzorgen' van de bibliotheken
- aanpassen parameters (verlengingen e.d.)
- voorbereiding migratie naar Wise (EBS)

21 oktober 2021

 14

- OBiB / Brusselse bibliotheken zaten middenin traject migratie Vlaams bibliotheeksysteem Wise.
- Alle vergaderingen / opleidingen moesten virtueel plaatsvinden.
- OBiB heeft mee geholpen bij het technisch inrichten (parameters) van het nieuwe systeem Wise
- Nieuwe systeem Wise in gebruik genomen in oktober 2020 zonder noemenswaardige problemen.

De pandemie: rol dienst OBiB

Bovenlokale communicatie:

- website [Brusselsebibliotheken.be](https://brusselsebibliotheken.be)
- Facebookpagina Brusselse bibliotheken
- Twitterprofiel Brusselse bibliotheken
- standaardteksten voor lokaal hergebruik

21 oktober 2021

- OBiB ondersteunde de bibliotheken door bovenlokaal over de toestand van open / gesloten / afhaaldienst bibliotheken te communiceren en zo mee hun gebruikers op de hoogte te houden.
- Vaststelling dat de 19 Brusselse gemeenten erg lokaal omgingen met de coronamaatregelen (dit was in principe geen verrassing).
- OBiB gaf via zijn kanalen samenvattende informatie voor het brede publiek.

De pandemie: rol dienst OBiB

Technische ondersteuning:

- virtueel vergaderen stimuleren
- betaalde Zoom-accounts voor alle Brusselse bibliotheken
- opleidingen gebruik Zoom, streaming Facebook, Youtube...

21 oktober 2021

 16

- OBiB ondersteunde de bibliotheken op technisch vlak bij die aspecten waarvan bleek dat de bibliotheken als 'buitendiensten' vaak geen ondersteuning van de gemeente kregen, of waar die ondersteuning traag op gang kwam.

De Brusselse bibliotheken en de coronacrisis

Afhaaldiensten (vanaf maart 2020)

"Mensen zoeken boeken om de afzondering op alle mogelijke manieren te doorstaan"

— FREYA DE COSTER, BIBLIOTHECARIS IN ELSÈNE

21 oktober 2021

Al 18 bibs met afhaaldienst

Achtien van de twintig Brusselse Nederlandstalige bibliotheken, waaronder ook **Muntpunt**, zijn de afgelopen weken met een afhaalmenu

Beeld en tekst: © Bruzz

17

- Timing en aanpak sterk afhankelijk van de gemeentelijke organisatie.
- In sommige gevallen alleen voor inwoners van de gemeente (terwijl men lid is van alle Brusselse bibliotheken als men lid is van één van de bibliotheken).

De Brusselse bibliotheken en de coronacrisis

Boekenpakketten (mei 2020)

21 oktober 2021

18

Samenwerking verschillende diensten: knutselpakketten, speelpakketten, ontspanningspakketten, verhalenpakketten, hygiënische pakketten.

Eerste actie:

- Brusselse bibliotheken + OBiB.
- Boeken uit 450 Boekstart-babypakketten, 200 Boekstart-peutertassen en 150 prentenboeken.
- In elk pakket: 2 boeken en een infoblad voor ouders over taal en vertellen.
- Eerste reeks pakketten: 0 tot 3 jaar.
- Tweede reeks pakketten: 3 tot 8 jaar.
- Verspreiding via: Brusselse Huizen van het Kind, vzw Foyer, Brede Scholen.

Tweede actie:

- Voor doelgroepengezinnen Centra voor Algemeen Welzijn.
- Nieuwe boeken en boeken van Brusselse bibliotheken.

De Brusselse bibliotheken en de coronacrisis

Dichters van Wacht (augustus 2020)

21 oktober 2021

19

- Dichters van Wacht is een poëzieproject van vzw verb(l)ind die werkt rond eenzaamheid.
- Sessies in Brussel mee gefinancierd door de VGC.
- In de periode van de versoepelingen na de eerste lockdown (zomer 2020).
- Je kon enerzijds bellen naar een gratis telefoonlijn 0800 om live naar gedichten te luisteren.
- Anderzijds waren er live-sessies die buiten plaatsvonden, op pleinen, in parken, in de buurt van Nederlandstalige bibliotheken en gemeenschapscentra.
- Er werden bekende en minder bekende Brusselse dichters en slam poets geëngageerd.

De Brusselse bibliotheken en de coronacrisis

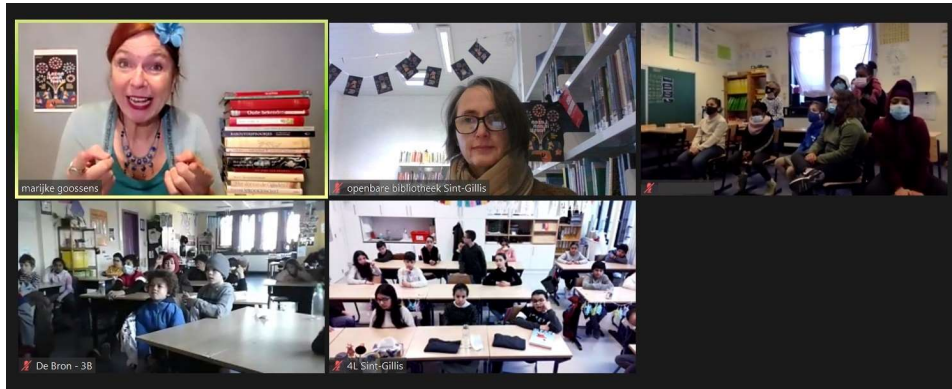
Staycation BXL 2020 en 2021 (zomermaanden)

- Alternatief zomeraanbod voor en door Brusselaars (reizen beperkt / onmogelijk).
- De VGC vraagt aan organisaties en de Brusselse bewoners om een aangepast en uitgebreid vrijetijdsaanbod uit te werken voor Brusselaars die een staycation houden.
- De oproep schenkt extra aandacht aan projecten die zich richten op kinderen, jongeren, senioren en Brusselaars in een kwetsbare situatie.
- De oproep wil de vele kunstenaars opnieuw aan de slag helpen en het culturele leven opnieuw laten floreren.
- Financiering door de VGC d.m.v. subsidie: 1 miljoen euro in 2020 en 280.000 euro in 2021.
- Er werden ook enkele projecten ingediend waarbij bibliotheken betrokken waren: Verteltapijt en Pop-up leesbar (bibliotheek Ukkel); Play Brussels (Muntpunt).

De Brusselse bibliotheken en de coronacrisis

Jeugdboekenmaand (digitaal, maart 2021)

21 oktober 2021

21

- Elk jaar in maart vieren de Brusselse bibliotheken de JBM met boeken en vertellers in alle bibliotheken. Hieraan nemen steeds veel scholen / klassen deel.
- Normaal vinden de vertelsessies fysiek in de bibliotheek plaats.
- In 2020 kon nog een deel van de vertelsessies fysiek plaatsvinden. Een aantal sessies die niet konden doorgaan, werden verplaatst tot in de zomer, toen er versoepelingen waren, en die vonden dan buiten plaats, soms in het park enz.
- De JBM 2021 werd helemaal digitaal georganiseerd. Alle vertellers werden bereid gevonden om digitaal te werken. Dankzij de Zoom-accounts die via de VGC werden aangeboden konden de vertelsessies gestreamd worden tussen de verteller en de klas(sen).

Vragen

21 oktober 2021

